میزخبر

افشین: می‌خواهیم حداقل ۱۰ درصد نخبگان خارج از کشور را برگردانیم

معاون علمی رئیس جمهور با اشاره به اینکه تمرکزما بر افزایش نرخ بازگشت نخبگان ایرانی خارج از کشور است، گفت: درحالی که میانگین جهانی بازگشت نخبگان حدود هفت درصد است، این نرخ در ایران تنها یک درصد است که هدف ما رساندن آن به حداقل ۱۰ درصد است.

به گزارش خبرگزاری فارس از کرمان، نشست نخبگان استان با حضور معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور و رئیس بنیاد ملی نخبگان، استاندار کرمان و جمعی از فعالان علمی و دانشگاهی در سالن مرتضوی برگزار شد.

حسین افشین، معاون رئیس جمهور در این نشست با اشاره به برنامه های بنیاد ملی نخبگان اظهار داشت: نخبگان باید در موقعیت هایی قرار گیرند که پل ارتباطی میان دانشگاه و صنعت باشند و پروژه های علمی و توسعه ای را هدایت کنند.

وی از اجرای طرح های جدید بنیاد برای تسهیل خدمت سربازی نخبگان در شرکت های دانش بنیان، ایجاد اتاق های فکر استانی و تقویت ارتباط دانشگاه و صنعت خبر داد و افزود: افراد نخبه می توانند ضمن گذراندن دوره سربازی، تجربه عملی به دست آورده و به پیشرفت زیست بوم نوآوری کشور کمک کنند.

معاون علمی رئیس جمهور با اشاره به نقش پارک های علم و فناوری گفت: توسعه و تجهیز پارک ها در اولویت استان ها قرار دارد و پارک هایی که توانمندتر عمل کنند، می توانند از مزایای ماده ۱۱ قانون مالیاتی برای توسعه زیرساخت ها بهره مند شوند. او در خصوص جذب هیئت علمی دانشگاه ها نیز توضیح داد: این فرآیند به صورت شفاف و مبتنی بر امتیازات علمی و پژوهشی انجام می شود و بیش از ۹۰ درصد معرفی شدگان موفق به استخدام شده اند.

افشین همچنین به طرح همیار صنعت اشاره کرد و گفت: امکان عقد قرارداد مستقیم با بنیاد نخبگان استانی فراهم شده و این اقدام موجب پیوند مؤثرتر دانشگاه ها با صنعت و بهره گیری از توان علمی نخبگان در حوزه های پژوهشی و صنعتی خواهد شد. وی درباره بازگشت نخبگان ایرانی خارج از کشور نیز اظهار داشت: تمرکزما افزایش نرخ بازگشت است. درحالی که میانگین جهانی حدود هفت درصد است، این نرخ در ایران تنها یک درصد است. هدف ما رساندن آن به حداقل ۱۰ درصد برای بهره برداری مؤثر از ظرفیت علمی کشور است.

معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور در بخش دیگری از سخنان خود از سرمایه گذاری گسترده در حوزه پژوهش و فناوری خبر داد و گفت: بودجه حمایتی بنیاد از اساتید و پروژه های دانشگاهی از ۱۰۰ میلیارد تومان در سال گذشته به حدود یک همت در سال جاری افزایش یافته است.

او در پایان با تأکید بر ضرورت تعامل مستقیم با نخبگان افزود: آیین نامه ها و طرح های بنیاد با مشارکت خود نخبگان اصلاح و بهبود می یابد تا نیازهای واقعی آنان پوشش داده شود. هدف نهایی ما جذب و نگهداشت استعدادهای برتر در مسیر توسعه پایدار علمی و صنعتی کشور است.

وزیر بهداشت اعلام کرد:

بررسی مشکل پرداخت‌های بیمه‌ای در جلسه سران قوا

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با بیان این که برنامه درمان رایگان کودکان زیر هفت سال همچنان ادامه دارد، گفت: البته یکی از مشکلات و گلایه های موجود در زمینه درمان کودکان و فعالیت بیمارستان های تخصصی، عدم پرداخت به موقع مطالبات از سوی بیمه های تأمین اجتماعی و سلامت است.

به گزارش ایرنا، محمدرضا ظفرقندی روز شنبه در حاشیه افتتاح بخش های نوسازی شده بیماران هموفیلی و تالاسمی بیمارستان کودکان بهرامی درباره درمان رایگان کودکان زیر هفت سال، اظهار کرد: وزارت بهداشت در حمایت از کودکان اقدامات مهمی را انجام داده است که درمان رایگان کودکان زیر هفت سال از جمله این اقدامات است به نحوی که هیچ هزینه ای از خانواده ها دریافت نمی شود.

وی افزود: این نخستین حمایت اساسی در زمینه درمان بیماران خردسال است ضمن اینکه برای بیماران خاص هم پوشش های بیمه ای ویژه ای در نظر گرفته شده و تلاش می کنیم دامنه این حمایت ها گسترش یابد.

ظفرقندی گفت: یکی از گلایه های اصلی بیمارستان های تخصصی درمان کودکان، تأخیر پرداخت مطالبات از سوی شرکت های بیمه است، به واقع چه بیمه تأمین اجتماعی و چه بیمه سلامت، پرداخت ها را به موقع انجام نمی دهند و این موضوع باعث اختلال در تأمین دارو، پرداخت حقوق پرسنل و سایر هزینه های بیمارستان ها می شود. وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ادامه داد: در همین رابطه و برای حل این مشکل و به روز کردن پرداختی بیمه ها، هفته جاری جلساتی با رئیس جمهور، سران سه قوه و معاون اول ریاست جمهوری برگزار و موضوع پرداخت بیمه ها در همه حوزه ها بررسی می شود. وی تصریح کرد: دولت تعهد کرده که درمان رایگان کودکان زیر هفت سال را اجرا کند؛ بنابراین باید سهم مربوط به بیمارستان ها به موقع پرداخت شود تا این طرح به درستی اجرا شود. ظفرقندی در توضیح اقدامات انجام شده در بیمارستان بهرامی نیز گفت: امروز در بیمارستان بهرامی، که از قدیمی ترین بیمارستان های کشور و قدیمی ترین بیمارستان کودکان ایران است، بخشی بازسازی و آماده بهره برداری شد. وی با بیان اینکه این بخش به یاد شهیده دکتر عسگری استادیار همین بیمارستان و متخصص بخش نوزادان نام گذاری شد تا یاد و خاطره ایشان گرامی داشته شود، افزود: این بازسازی با کمک خیرین حوزه سلامت انجام شد که نمونه ای ارزشمند برای سایر نیکوکاران است؛ چرا که بسیاری از بخش های درمانی نیازمند بازسازی هستند. وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خاطر نشان کرد: امید ما این است که خدمات درمانی در این بخش بیمارستانی به خوبی انجام شود چرا که خدمات در بیمارستان های اطفال نقشی کلیدی در بحث جوانی جمعیت دارد. وی با بیان اینکه حفظ جان نوزادان و کودکان نخستین گام در مسیر جوانی جمعیت است، افزود: همان طور که تلاش می کنیم تصادفات جاده ای کاهش یابد یا مرگ و میر ناشی از آلودگی هوا برای داشتن جمعیتی سالم، شاداب و مولد کم شود، در زمینه درمان کودکان بیمار نیز باید اقدامات موثری را انجام دهیم.

وی با اشاره به اینکه سالانه حدود ۷۰۰ هزار کودک در جهان به دلیل آلودگی هوا جان خود را از دست می دهند، گفت: خوشبختانه در این حوزه، خیرین سلامت بسیار فعال هستند و بیمارستان های خوبی در سطح کشور از جمله تهران به همت خیرین در حال ساخت است که از جمله می توان به بیمارستان سرطان در مجتمع بیمارستانی امام خمینی(ره) اشاره کرد که در خاورمیانه بی نظیر است و امیدواریم تا پایان امسال افتتاح شود.

سال تحصیلی در حالی شروع می شود که کلاس های با تراکم بالا، همچنان یکی از چالش های نظام آموزشی ماست

مهر با کلاس های شلوغ می آید!

گروه اجتماعی

ادامه از صفحه اول

باید پذیرفت که این یک نقص برای سیستم آموزشی کشور است که می تواند با تکمیل مدارس نیمه کاره و بالا بردن تعداد کلاس های درس، برطرف شود، به ویژه آنکه مسئولان آموزش و پرورش بارها این تراکم را به کمبود فضا ربط داده و وعده کرده اند که با رفع مشکلات کمبود فضا دغدغه ها از بابت کلاس های شلوغ و پرازدحام رفع می شود. البته در کنار کمبودهای فیزیکی، رفع کمبود معلم و توزیع نامتوازن آنان در نقاط مختلف کشور نیز باید در دستور کار باشد، چون بسیاری از مدیران مدارس مجبورند کمبود معلم را با جا دادن تعداد بیشتری از دانش آموزان در یک کلاس جبران کنند.

کلاس های شلوغ و تقلیل نقش معلم به فردی کنترل گر

علی بهشتی، از کارشناسان نظام آموزشی می گوید: «در کلاس های شلوغ بیشتر انرژی و توان معلم صرف کنترل و اداره کلاس می شود. خودم شخصا در چنین کلاس هایی، عصبانی شده ام، کمتر تمرکز داشته ام، اصلا فرصت پرسش نداشته ام، قادر به بررسی تکالیف نبوده ام. تراکم در یک کلاس، باعث آسیب زدن به کلاس های دیگر هم شده و حتی روزم را خراب کرده است و بیش از آن هفته ام را خراب کرده و شاید کلا آن سال را برایم سخت کرده است.»

این معلم معتقد است: کلاس های شلوغ نقش معلم را به یک ناظر و فردی کنترل گر تقلیل داده و به ارتباط عاطفی میان معلم و دانش آموز خدشه وارد می کند. معلم فرصت نمی کند تا سرفصل ارائه شده را پیش ببرد. چه برسد به ارتباط عاطفی که باید جزوء لاینفک آموزش باشد.

علی ابراهیمی نیز در قامت معلم بر این اظهارات صحه گذاشته و می گوید: یکی از مؤثرترین روش های تأثیرگذاری در آموزش، ارتباط چهره به چهره است ولی در کلاس های شلوغ به شدت این تکنیک به حاشیه می رود.

این معلم عنوان می کند: «کلاس های شلوغ، تدریس را از کارآمدی و هدف خود دور می کند و حداقل هاهم صورت نمی گیرد. به همین دلیل معلم مجبور است که برخلاف خواسته اش از روش ناکارآمد انتقال سریع مطالب استفاده کند که باعث عدم یادگیری و افت تحصیلی دانش آموزان می شود.» ابراهیمی با استناد بر تجربه ۳۰ ساله خود در امر آموزش بیان می کند: «در کلاس های پرازدحام برای اینکه از پس دانش آموزان بربیایم سعی می کنم بااقتدار رفتار کنم. اما واقعیت این است که در نیم ساعت نخست تدریس، هم خودم می‌فهمم چه می گویم هم دانش آموزانمان، اما نیم ساعت دوم فقط خودم می‌فهمم چه چیزی درس می دهم و دانش آموزان واقعا متوجه نمی شوند و نیم ساعت آخر نه خودم می‌فهمم چه می گویم و نه دانش آموزان! طفلک بچه ها و بیچاره خودم که وقتی از کلاس بیرون می آیم، انگار از میدان نبرد خارج شده ام.»

معلم در کلاس های پرتراکم، بیشتر وقت خود را صرف تکرار مطالب می کند

نازنین صحرایی نیز با تجربه ده سال معلمی تأکید می کند که «در کلاس های با تراکم بالا، معلم فقط باید کلاس را اداره و نظم و انضباط ایجاد کند. معلم بیشتر وقت خود را صرف تکرار مطالب می کند زیرا با افزایش تعداد دانش آموزان و شلوغی حاصل از این امر یادگیری دچار اشکالات عمده می شود و تکرار چندین باره را می طلبد.»

این معلم خاطرنشان می کند: «اکنون عواقب این مسئله در نظام آموزشی ما عیان است، از جمله افت تحصیلی دانش آموزان که سال هاست رخ داده و یکی از دلایل مهم آن همین تراکم کلاس هاست. دوم، کاهش کیفیت آموزش در مدارس دولتی و هدایت دانش آموزان به مدارس غیردولتی. سوم، گسترش شیوه های نامناسب کلاس داری از جمله معلم محوری. چهارم، عدم تربیت مورد انتظار در زمان های مقرر سنی به خصوص دوره ابتدایی که دوره تادیب و تربیت است. پنجم، فرسایش نیروی انسانی یا همان معلم که بیشتر نیروی خود را در این کلاس ها صرف مبصری می کند و با آسیب های جسمی و روحی بالایی مواجه می شود. ششمین پیامد این مسئله، از بین رفتن منابع مالی و مادی مدارس به دلیل عدم کنترل کافی روی دانش آموزان است.»

چرا کلاس درس شلوغ بر دانش آموزان تأثیر منفی می گذارد؟

وحید مهربانی، استادیار گروه آموزشی مدیریت و برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران، در همین زمینه پژوهشی انجام داده و بر تأثیر کلاس های پرتراکم روی جریان یادگیری تمرکز کرده است.(۱)

او درباره اهداف این پژوهش گفته است: با توجه به اهمیت کیفیت آموزش، آگاهی از واقعیت های موجود در این باره می تواند در اتخاذ سیاست های مناسب در زمینه توزیع و تخصیص امکانات آموزشی تعیین کننده باشد. گروهی بر این عقیده اند که افزایش تراکم دانش آموزان به شکل های گوناگون در آموزش اخلال ایجاد می کند که پیامد آن تنزل سطح کیفی آموزش و یادگیری است. در مقابل، عده ای دیگر معتقدند که اندکی افزایش شمار دانش آموزان بر یادگیری تأثیر منفی نمی گذارد، بلکه حتی ممکن است با ایجاد جوّ رقابت بیشتر میان آن ها، کیفیت تحصیلی نیز بهبود یابد. برای روشن کردن این موضوع از نمونه ای مشتمل بر ۱۲۹۴ دانش آموز پایه چهارم مدارس عادی دولتی استفاده شده است.

نتیجه تحقیق او نشان داد تراکم بالای کلاس درس به هفت دلیل بر یادگیری دانش آموزان اثر منفی می گذارد. نخست اینکه، تعداد دانش آموزان برمیزان و چگونگی تعامل آن ها با یکدیگر یا به عبارت دیگر سطح مراودات اجتماعی آن ها تأثیر می گذارد. نتیجه آن می تواند سروصدا یا رفتار اختلال زای کمتر یا بیشتر باشد. هرچه یک کلاس متراکم تر باشد، فراوانی رفتارهای ناسازگار با پیشرفت تحصیلی بیشتر خواهد بود و این ویژگی، به همراه سروصدای بیشتر در محیط، ممکن است بر همه دانش آموزان تأثیر منفی بگذارد. دوم، مدت زمانی است که معلم، صرف توجه به هر دانش آموز و نیازهای او می کند. هرچه کلاس کوچک تر باشد، دست کم از بُعد نظری امکان توجه بیشتر به هر دانش آموز افزایش می یابد که این توجه هم در کلاس، هم در بررسی تکالیف و امتحانات تجلی پیدا می کند. سوم، اندازه کلاس بر تخصیص زمان معلم و در نتیجه کارآمدی تأثیرگذار است؛ مثلا اینکه وقتی کلاس با تراکم کمتری همراه باشد، چه میزان از مطالب درسی پوشش داده می شود و معلم می تواند دانش آموزان را به بحث بیشتر ترغیب و مطالب بیشتری را تدریس کند یا مطالب تعیین شده را در تکرارهای بیشتر و با ارائه مثال ها یا تمرینات بیشتر توضیح دهد. بی تردید با معرفی مطالب جدید درسی همه دانش آموزان موضوعات را یاد نمی گیرند و به توضیح بیشتر و رفع ابهام از سوی معلم نیاز دارند. در این صورت هرچه تراکم دانش آموزان بیشتر باشد، معلم فرصت و امکان پوشش دادن بیشتر مطالب درسی را با عمق فزون تر ندارد و این امر ممکن است به یادگیری کمتر دانش آموزان منجر شود. چهارم، هرچه تعداد دانش آموزان بیشتر باشد، به طور متوسط تعداد دانش آموزان بدقلق نیز بیشتر خواهد بود. وجود این گونه دانش آموزان در کلاس، جوّ حاکم بر کلاس و فضای یادگیری را برای دیگران نامطلوب می کند که حاصل آن کیفیت پایین تحصیلی خواهد بود. پنجم، مسئله روش تدریس معلم در جمعیت های متفاوت دانش آموزان است. این امکان وجود دارد که معلم در یک کلاس متراکم ترسبک تدریس خود را تغییر دهد و از تدریس معطوف به کل کلاس استفاده کند و دامنه موضوعات اساسی را محدودتر کند. اگر چنین شود، معلم از ارائه مطالب با جزئیات بیشتر پرهیز می کند و تنها کلیات مطالب را آموزش می دهد تا از این طریق وظیفه خود را به انجام رساند. در این شرایط، نمی توان انتظار داشت دانش آموزان دانش بیشتری بیندوزند. ششم، اگر کلاس خلوت تر باشد، امکان استفاده از وسایل کمک آموزشی برای یادگیری بهتر مطالب درسی مهیاتر خواهد بود، در حالی که در کلاسی با جمعیت زیاد ممکن است تهیه ابزارها و تجهیزات کمکی از سوی نهاد آموزشی و اداره آن ها از سوی معلم دشوار باشد. هفتم، معلمان در کلاس های کوچک تر می توانند از طریق تسهیل استفاده از ترکیبات آموزشی در گروه های کوچک فعالیت های عملی، آموزش نفربه نفر و تنوع بخشی در تعلیم، اثر بخشی رویه های آموزشی خود بیفزایند.

البته دلایل ارائه شده توجیه کننده اثر منفی تراکم دانش آموزان در کلاس یا مدرسه بر وضعیت آموزشی آن هاست. با استناد به چنین استدلال هایی است که بسیاری بر این عقیده اند که کاهش اندازه کلاس را باید به مثابه یک سیاست آموزشی سرلوحه آموزش و پرورش قرار داد، اما همه مطلب این نیست و می توان دلایلی هم در حمایت از تراکم بیشتر یا وجود نداشتن رابطه معنادار ارائه کرد.

مهربانی در تشریح نتایج پژوهش می گوید: حتی اگر بپذیریم دانش آموزان در کلاس های پرجمعیت عملکرد بدتری دارند، می توان در عین حال ادعا کرد که تفاوت تراکم در هر بازه ای از نمره معنادار ندارد، یعنی ممکن است اثر منفی بر وضعیت تحصیلی در صورتی برقرار باشد که شمار دانش آموزان به طرز دور از توجهی زیاد باشد، نه آنکه لزوما دو کلاس با اندک تفاوتی در تراکم و اندازه از سطح متوسط و متفاوتی در پیشرفت تحصیلی برخوردار باشند. به بیان دیگر احتمال دارد یک سطح آستانه برای تراکم در کلاس وجود داشته باشد که فقط مقایسه کلاس ها در دو سمت این آستانه مبین وجود اثر معنادار باشد و در غیر آن، رابطه معناداری مشاهده نشود. این نگرش مخالف، در میان برخی تصمیم گیران نیز مشاهده می شود. یکی از مسئولان اسبق آموزش و پرورش نیز دراین باره به «رسانه ها» می گوید: «تشکیل چنین کلاس هایی آن هم با امکاناتی که اغلب مدارس و کلاس های درس دارند، اصولا به معنی تعطیل کردن سوادآموزی و انتقال مفاهیم درسی و دانش است.»

> **یکی از مسئولان اسبق آموزش و پرورش: تشکیل کلاس های پرازدحام آن هم با امکاناتی که اغلب مدارس و کلاس های درس دارند، اصولا به معنی تعطیل کردن سوادآموزی و انتقال مفاهیم درسی است**
>
> **نازنین صحرایی- معلم: اکنون عواقب کلاس های شلوغ در نظام آموزشی ما عیان است، ازجمله افت تحصیلی دانش آموزان و کاهش کیفیت آموزش در مدارس دولتی و هدایت دانش آموز به مدارس غیردولتی**
>
> **علی بهشتی- کارشناس نظام آموزشی: بیشتر انرژی و توان معلم در کلاس پرازدحام صرف کنترل و اداره کلاس می شود و نقش معلم به یک ناظر و فردی کنترل گر تقلیل یافته و به ارتباط عاطفی میان معلم و دانش آموز خدشه وارد می کند**
>
> **علی ابراهیمی- معلم: کلاس های شلوغ، تدریس را از کارآمدی و هدف خود دور می کند و حداقل هاهم صورت نمی گیرد. به همین دلیل معلم مجبور است که برخلاف خواسته اش از روش ناکارآمد انتقال سریع مطالب استفاده کند**
>
> **وحید مهربانی- پژوهشگر: هرچه یک کلاس متراکم تر باشد، فراوانی رفتارهای ناسازگار با پیشرفت تحصیلی بیشتر خواهد بود و این ویژگی، به همراه سروصدای بیشتر در محیط، ممکن است بر همه دانش آموزان تأثیر منفی بگذارد**

دراین باره به «رسانه ها» می گوید: «تشکیل چنین کلاس هایی آن هم با امکاناتی که اغلب مدارس و کلاس های درس دارند، اصولا به معنی تعطیل کردن سوادآموزی و انتقال مفاهیم درسی و دانش است.»

این مدیر پیشین در آموزش و پرورش توضیح داده که اصولا کلاس های درس، حتی در مدارس خوب و مناطق شهری، مراکز استان ها یا حتی تهران، یک تخته است و یک معلم که هم باید ۴۰ نفر را مدیریت کند و هم کار بسیار پیچیده و دشوار انتقال مفاهیم آموزشی را بر عهده بگیرد. به گفته او، عملا در چنین محیطی هیچ کدام از این ها ممکن نیست و حتی تنش های بسیاری بین دانش آموزان و آموزگاران در قالب تنبیه بدنی و فیزیکی و همچنین درگیری بین خود دانش آموزان ایجاد می کند؛ تنش هایی که حاصل کلاس هایی شلوغ و بدون امکانات است.

کلاس های درس پرازدحام و پدیده فقر یادگیری!

کلاس های درس پرازدحام، می تواند یکی از عوامل مشکل بزرگتری به نام «آموزش ندیدن دانش آموزان» باشد. «رضوان حکیم زاده»، معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش، پیش تر خبر از «فقر یادگیری» در ۴۰ درصد از دانش آموزان داده و گفته بود برخی دانش آموزان باوجود حضور در مدرسه، مهارت های پایه سواد را به درستی کسب نمی کنند. این مقام آموزش و پرورش توضیح داد که فقر یادگیری به شرایطی اطلاق می شود که دانش آموزان باوجود حضور در مدرسه، مهارت های پایه سواد را به درستی کسب نمی کنند. این مهارت ها شامل خواندن، نوشتن، حساب کردن و سخن گفتن است. به گفته او، فقر یادگیری در دوره ابتدایی موجب مشکلات تحصیلی در سال های بعد می شود.

کارشناسان نظام آموزشی می گویند: این موضوع پدیده ای است که آمارو ارقام، خصوصا در یک دهه اخیر، حکم تأییدی بر آن زده اند: «اگر نگاهی به معدل دانش آموزان در دوران متوسطه در رشته های مختلف بیندازیم، متوجه این فقر یادگیری خواهیم شد. برای مثال، میانگین نمرات دانش آموزان رشته علوم انسانی در پایه های دهم، یازدهم و دوازدهم، زیر ۱۰ است. این موضوع نشان می دهد که دانش آموزان حتی خواندن و نوشتن را هم درست نیاموخته اند.»

برای بسیاری از معلمانی که سال هاست در گوشه وکنار کشور معلم بوده و در سیستم اداری آموزش و پرورش حضور داشته و در این وزارتخانه فعالیت کرده اند، کاملا مشخص است که افت شدید سواد دانش آموزان، به مراحل بسیار خطرناکی رسیده است.

تراکم دانش آموزان در کلاس؛ بررسی و مقایسه جهانی

بررسی های انجام شده در کشورهای مختلف نشان می دهد که کاهش تراکم کلاس یکی از عوامل کلیدی در ارتقاء سطح یادگیری و افزایش اثربخشی فرآیند آموزشی است.

در فنلاند، کشوری با نظام آموزشی موفق و انسانی محور، میانگین تعداد دانش آموز در کلاس های ابتدایی حدود ۱۹ نفر است. سیاست های آموزشی در این کشور تأکید زیادی بر تعامل معلم و دانش آموز، تمرکز فردی و آموزش عمیق دارند.

در کره جنوبی، که نظام آموزشی اش بر رقابت و سخت کوشی بنا شده، میانگین تعداد دانش آموزان در کلاس های متوسطه حدود ۲۷ نفر گزارش شده است. با وجود تراکم نسبتاً بالاتر نسبت به فنلاند، نظام آموزشی این کشور با برنامه های مکمل، ساعات یادگیری بالا و حمایت والدین توانسته تا حدی این مسئله را مدیریت کند. در سنگاپور، که در آزمون های بین المللی همیشه در رتبه های برتر قرار دارد، تراکم کلاس ها در مقاطع مختلف متفاوت است اما در برخی پایه های متوسطه این رقم به بیش از ۳۷ نفر می رسد. آنچه تفاوت ایجاد می کند، حضور معلمان بسیار حرفه ای، نظام ارزشیابی دقیق، و تمرکز بر مهارت های حل مسئله است.

در کشورهای اروپایی مانند فرانسه، هلند و دانمارک، میانگین تراکم کلاس ها بین ۲۱ تا ۲۶ دانش آموز متغیر است. این کشورها با تأمین زیرساخت های مناسب آموزشی و رعایت استانداردهای مشخص، از تراکم بیش از حد جلوگیری می کنند. در ژاپن، که فرهنگی دقیق و ساختارمند دارد، میانگین دانش آموزان در کلاس های ابتدایی حدود ۲۷ نفر است. درحالی که در چین، به ویژه در شهرهای بزرگ، این عدد در برخی مدارس به ۳۸ نفر یا بیشتر می رسد.

در کشورهای انگلیسی زبان نظیر آمریکا، استرالیا و انگلیس، میانگین تعداد دانش آموز در کلاس های ابتدایی معمولاً بین ۱۹ تا ۲۴ نفر است. در آمریکا، کلاس های ابتدایی حدود ۱۹ نفر دارند و این رقم در مقطع متوسطه کمی افزایش می یابد. در امارات متحده عربی، که در سال های اخیر سرمایه گذاری زیادی در حوزه آموزش داشته، تلاش شده تراکم کلاس ها به حدود ۲۵ دانش آموز محدود شود.

هندنیز با وجود گستردگی جغرافیایی و جمعیت بالا، در مناطق شهری تلاش هایی برای کاهش تراکم به حدود ۳۰ نفر در کلاس داشته اما در بسیاری مناطق هنوز با اتراز این عدد است. در ایران، با وجود استانداردهای مصوب در سند تحول بنیادین، در بسیاری از مناطق شهری و روستایی، به ویژه در مناطق کم برخوردار و حاشیه ای، تراکم کلاس ها فراتر از میانگین است. بسیاری از معلمان با کلاس هایی تا ۴۵ دانش آموز مواجه اند که نه تنها کیفیت آموزش را پایین می آورد، بلکه فشار روانی مضاعفی را نیز بر معلم و دانش آموز وارد می کند. در عین حال، در برخی مناطق روستایی کم جمعیت ایران، به ویژه مناطق کوهستانی و دورافتاده، کلاس های با یک، دو یا چند دانش آموز نیز وجود دارد که چالش های متفاوتی مانند کمبود معلم، امکانات و دسترسی آموزشی به همراه دارد.

جمع بندی

تجربه کشورهای مختلف نشان می دهد که کاهش تعداد دانش آموزان در کلاس، تأثیر مستقیمی بر یادگیری، رشد فردی و عدالت آموزشی دارد. فنلاند با کلاس های کم جمعیت، کره جنوبی با نظم آموزشی و سنگاپور با برنامه ریزی دقیق، نشان داده اند که برای آموزش با کیفیت، باید تراکم کلاس ها را مدیریت کرد.

پی نوشت:

۱- پژوهش وحید مهربانی، استادیار گروه آموزشی مدیریت و برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران که در متن آمده، ۲۲ آذرماه ۱۴۰۲ در «شهرآرانیوز» منتشر شده است.

ضرورت تأسیس مدارس تجربی وابسته به دانشگاه فرهنگیان

ابراهیم سحرخیز- معاون اسبق آموزش متوسطه

زهرا بازرگان در بخشی از کتاب «تغییر و نوآوری در مدرسه» با اشاره به کاستی های نظام آماده سازی معلمان در ایران، به ویژه در تنظیم و اجرای برنامه های کاروزری، آورده است «مشکل اساسی معلمان ما در حجم و نوع مطالب آموخته شده نیست بلکه در انطباق و کاربرد دانش کسب شده است. در بسیاری از مدارس موجود، امکان به کارگیری یا تمرین نظریات و روش های پیش رفته بسیار محدود است.»

او برای رفع این مشکل، پیشنهاد تأسیس مدارس تجربی وابسته به دانشگاه فرهنگیان یا دانشکده های علوم تربیتی را راه گشا می داند.

پیشنهادی که می تواند با حمایت و راهنمایی استادان و مدرسان دانشگاه فرهنگیان، علاوه بر خلق محیط مناسب برای کاروزری دانشجویان با تلفیق نظریه و عمل، کاربرد اطلاعات کسب شده با استقبال از تجربیات موفقیت آمیز تربیتی، در توسعه روش های جدید تربیتی در مدرسه نقش داشته باشد.

مدارس تجربی وابسته به دانشگاه می توانست علاوه بر فراهم کردن بسترمناسب برای پروژه کاروزری دانشجویان و کاربست روش های نوآورانه و خلاق، به سرمشق و الگویی خلاقانه برای دیگر مدارس تبدیل شود تا مدیران، معلمان و دیگر کارکنان برگزیده و افراد صاحب صلاحیت و متخصص، با بهره گیری از بهترین منابع و امکانات کمک آموزشی، نمونه ای برای توسعه و تحقیق در حوزه آموزش و پرورش و دانشگاه به حساب آیند!

اتفاقی که می توانست افزون بر ایجاد یک کارگاه آموزشی قوی و قدرتمند در توانمندسازی مدیران، معلمان و دیگر کارکنان مدارس، شروع مبارکی برای تشکیل گعده های علمی معرفتی در حوزه دانش پداگوژی (هنر و دانش آموزش) باشد.

با تأسیس دانشگاه فرهنگیان، شاید یکی از سرپرستان پیشین این دانشگاه، نخستین سرپرستی بود که اندیشه تأسیس چنین مدارسی را در سر پرورانید اما پس از چهار سال، با چند نشست گاه و بی گاه، همه چیز در حد حرف و حدیث، ناتمام باقی ماند.

همان سال ها بود که دانشگاه هم زمان، سه دسته یا گروه را برای تدوین و تنظیم محتوای مربوط به راهنمای پروژه کاروزری سرکار گذاشته بود! جالب آنجاست که اتفاقا همه هم می دانستند سرکارند اما از آنجا که ناهار خود را سروقت در دانشگاه خورده، لابد مواجب خود را هم تمام و کمال می گرفتند کاری با خروجی نشست ها و نتیجه نداشتند تا این که بعد ها یکی از استادان همان دانشگاه به من گفت عاقبت چیزی از اتاق آقای رئیس بیرون آمد که جملات تاریک، سنگین و شبه فلسفی آن برای مدرسان، دست کمی از نوشته های کافکا، داستایوفسکی یا شوپنهاور نداشت.

مشکل اصلی دانشگاه فرهنگیان از ابتدای تأسیس تاکنون شاید در این نکته نهفته باشد که شوربختانه در تمامی این سال ها، راهبری و سرپرستی آن در سرقفلی کسانی بوده که نه تنها هیچ تعلق خاطری به چرایی این دانشگاه تازه تاسیس و رسالت بلند بالای آن نداشتند بلکه با نگاه تحقیرآمیز به پیدایش آن، به رغم وجود دیگر دانشگاه های رقیب

از جمله سرنوشت دانشگاه پیشین تربیت معلم، اساسا آموزش و پرورش را در حد و قواره دانشگاه داری نمی دیدند.

چنین انگاره و باوری، ادله مربوط به خود را داشت. شاید یکی از دلایل این بود که همه آن ها، هیچ صنمی با آموزش و پرورش و آتیه مدارس ما نداشتند و از بدنه این دانشگاه انتخاب نشده بودند تا روز و روزگاری دوباره مجبور باشند به این مجموعه بازگشته و پاسخگوی عواقب کار باشند.

استاد تمام بودن این حضرات، جزبرخی زیان انباشته، جابه جایی های بعضا اتوبوسی، حال دادن به اعوان و انصار و زیر، باقیات صالحاتی برای آموزش و پرورش به همراه نداشت.

دانشگاهی که از همان آغازین روز تأسیس تاکنون، مثل داستان فناوری صلح آمیز هسته ای، بحران های متعددی را از سرگذرانده است از تعلیق در پذیرش دانشجو بگیر تا بالا و پایین شدن سن پذیرش آن و قس علی هذا...

و اما سخن پایانی!

اکنون که وزارت آموزش و پرورش به عنوان یک کلکسیونر، صاحب انواع و اقسام مدارس پولی، درآمدزا و کارآفرین است و هرکس اراده کند به طرفه العینی می تواند برای خود مدرسه راه اندازی کند چرا باید دانشگاهی نظیر دانشگاه فرهنگیان از داشتن مدارس تجربی وابسته، در دوره های مختلف تحصیلی محروم باشد؟

اتفاقا در تربیت معلم مدرسه محور، داشتن چنین مدرسه ای برای تمرین نظریات و روش های پیشرفته، از نان شب هم واجب تر است. بدون تردید مدارس تحول خواه نمی تواند این جای خالی را برای نو معلمان در آموزش و پرورش پر کند.

رصد لحظه‌ای فعالیت‌های آموزشی و پرورشی مدارس

وزیر آموزش و پرورش ضمن بیان اینکه لحظه به لحظه فعالیت های آموزشی و پرورشی را برای آغاز سال تحصیلی رصد می کنیم، اتفاقات خوبی رقم خورده و مهری آرام، بی دغدغه و متفاوت را آغاز خواهیم کرد با اشاره به آزمون استخدامی امسال گفت: از مهرپذیرفته شدگان را سر کلاس درس می فرستیم، همه کارهای آن انجام شده است.

به گزارش ایسنا، علیرضا کاظمی در حاشیه آیین اعزام کاروان تجهیزات آموزشی به مدارس با بیان اینکه در آستانه بازگشایی مدارس که نوروز دانش و عید دانایی و خرد و خردورزیست و فصل شکوفایی غنچه های علم و دانش سرزمین است، شورونشاط در تک تک اعضای خانواده ها دیده می شود گفت: برای آغاز سال تحصیلی به عنوان متولیان نظام تعلیم و تربیت در کنار همکاران لحظه به لحظه فعالیت های آموزش و پرورش را برای آغاز سال تحصیلی رصد می کنیم، اتفاقات خوبی رقم خورده، مهری آرام، بی دغدغه و متفاوت را آغاز خواهیم کرد.

وی با بیان اینکه در چند بخش اتفاقات خوبی رخ داده افزود: یک بخش ساختن فضا و مدارسی است که بیشتر توسط خیرین ساخته شده و طبق آمار حدود ۶۰ درصد مدارس طی سه سال گذشته توسط خیرین ساخته شده، در سال گذشته خیرین ۱۸/۵ همت وامسال در همین مدت ۶ ماهه حدود ۱۱/۵ همت کمک کردند. وزیر آموزش و پرورش با بیان اینکه توسعه عدالت آموزشی اولین برنامه دولت و رئیس جمهور است ادامه داد: ۷۷۰۰ پروژه در دستور کار است که ۲۴۰۰ پروژه در اقصی نقاط کشور افتتاح می شود.

کاظمی با بیان اینکه بخش مهم دیگر کار، استاندارد سازی تجهیزات مدارس است که امروز شاهد اعزام کاروان عظیم و بزرگ تجهیزات کمک آموزشی هستیم ادامه داد: در سراسر کشور این اتفاق رقم خورد؛ ۲/۱ همت تجهیزات خریداری شده بود که به مدارس کشور اعزام شد. در کنار این موضوع، کار دیگری برای استاندارد سازی تجهیزات با کمک خیرین دنبال می کنیم که براساس آن سامانه تجهیزات مدارس را طراحی کردیم تا تمام نیازهای تجهیزاتی مدارس برآورد شود، استانداردها را هم تعریف کردیم، بسته ها متنوع است تا بتوانیم تمام حوزه های تربیتی را پوشش دهیم، کیت های آزمایشگاهی و آموزشی در نظر گرفته شده تا با استفاده از مسئولیت اجتماعی و بنگاه های بزرگ اقتصادی بتوانیم این بخش را هم پوشش دهیم. وی افزود: یک کاروان ورزشی شامل تجهیزات ورزشی به مدارس اعزام کردیم که بالغ بر حدود یک همت خریداری شده و حدود تقریبا ۵۲ هزار بسته ورزشی برای مدارس آماده شده که کار خیلی خوبی است.

وزیر آموزش و پرورش با بیان اینکه در کنار این موضوعات، بحث نیروی انسانی و کیفیت بخشی نیروی انسانی و توزیع کتاب های درسی در حال است و جای نگرانی نیست ادامه داد: به نظر می رسد همه چیز آماده است تا از دانش آموزان استقبال کنیم، همه دستگاه های اجرایی به نظام آموزش در حال کمک هستند. کاظمی با بیان اینکه ت